

Tietoa ja tarinoita – kriisiviestintää koronakeväänä

Minna Takaloeskola
Fimea

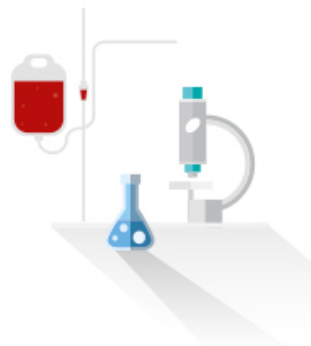
30.10.2020

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea

Toimimme sosiaali- ja terveysministeriön alaisena kansallisena lääkealan lupa- ja valvontaviranomaisena.

Lääkkeet eläimille
ja ihmisille

Veri- ja
kudosvalmisteet

Lääkealan toimijoiden
valvonta

Lääkinnälliset
laitteet

Tutkimus- ja
kehittämistehtävät sekä
lääketiedon tuottaminen

Fimea tuottaa lääketietoa

www.fimea.fi

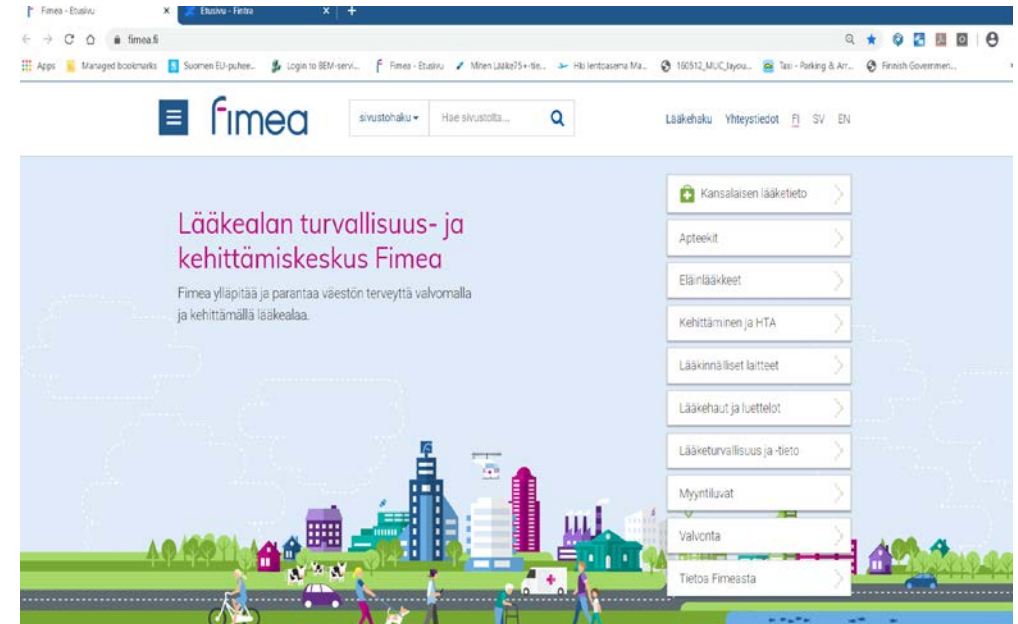
www.laakekasvatus.fi

Sic! Lääketietoa Fimeasta:

<http://sic.fimea.fi/>

KAI-julkaisusarja:

https://www.fimea.fi/tietoa_fimeasta/julkaisut

Lääketietoa kansalaisille

Kansalaisen lääketieto –osio

- luotettavaa ja puolueetonta tietoa lääkkeistä.
- lääkkeiden turvallisuuteen, niiden oikeaan käyttöön ja lääkeväärennöksiin liittyvää tietoa
- Mm. ohjeita turvalliseen lääkehoitoon, matkailijan lääketietoa, luotettavan lääketiedon lähteitä.

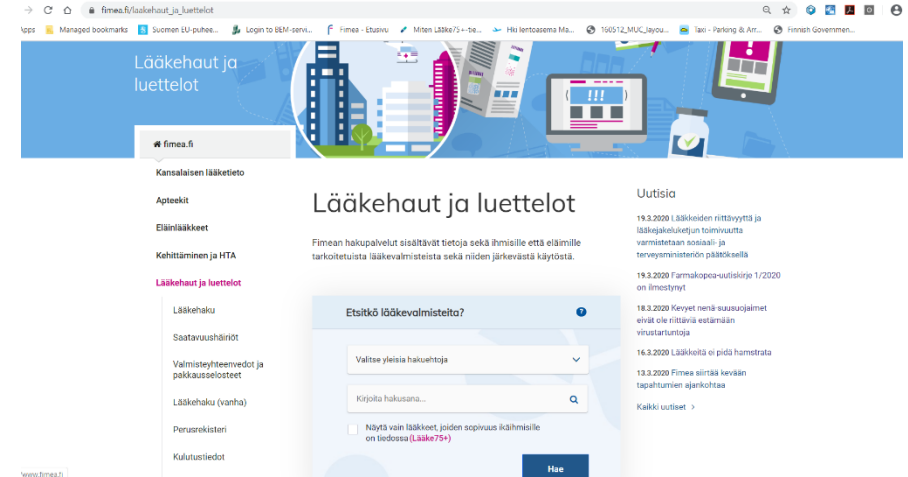
Lääkehaut ja tietokannat

- Lääkehaku
- Lääkkeiden perusrekisteri
- Lääkekulutustilastot

Uudistunut Lääkehaku

- Yhdistää ennen erilliset hakupalvelut, mm. Lääke75+
- Palvelee avoimesti kansalaisia ja ammattilaisia
- Hakee valmistekohtaisesti tiedot lääkkeestä ja sen mahdollisesta saatavuushäiriöstä, pakkausseloste
- Toimii myös mobiilisti
- Jatkuvaa kehitystä, mm. avoin data, tulossa hakutulosten tulostusmahdollisuus, lääketurvatieotteet lääkevalmisteiden yhteyteen.

Voit hakea:

- Ihmisille tai eläimille tarkoitettuja lääkkeitä
- Itsehoitovalmisteita tai reseptilääkkeitä
- Läkkeitä, jotka ovat iäkkäille sopivia
- Läkkeitä, joista ilmoitettu saatavuushäiriö
- Liikenteessä haitallisia lääkkeitä
- Myyntilupiin liittyviä määräämisehtoja tms. tietoja
- Luokituksia (biologiset lääkkeit, plasmaperäiset lääkkeit, kasvirohdosvalmisteet, kaupan olevat valmisteet, ...)

”Fimea on suomalaisten luotettavan
lääketiedon ensisijainen lähde.”

- Fimean strategia 2025, luonnos.

Fimean viestinnän pelisäännöt

- Viestintä perustuu Fimean toimintaan ja on osa jokaista toimintaprosessia ja jokaisen työtä.
- Viestintä on luotettavaa, asiallista, yhtenäistä, organisoitua ja suunnitelmallista.
- Fimea viestii avoimesti, aktiivisesti ja ennakoivasti.
- Noudatamme valtionhallinnon viestintäsuositusta, jonka periaatteita ovat:
 - **avoimuus**
 - **luotettavuus**
 - **tasapuolisuus**
 - ymmärrettävyys
 - vuorovaikutteisuus
 - palveluhenkisyys.

Koronapandemia 2020: Viranomaisyhteistyö

- Valtava tiedontarve!
- Viranomaisten kesken tehostettu yhteistyö STM:n hallinnonalalla ja Valtioneuvoston kanslian koordinoimana.
- Kukin viranomainen toimii omien toimivaltuuksiensa puitteissa, myös valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa.
- Käynnistyi helmikuussa 2020

Fimea turvaa lääkehuoltoa ja vastaa:

- lääkehuollosta ja sen toimivuudesta (mm. lääkejakelu, apteekit ja tukut)
- lääkkeistä ja niiden turvallisuudesta (myyntiluvat, poikkeusmenettelyt ja erityisluvat, kliiniset lääketutkimukset, yhteistyö EU:n lääkevalvonta-verkostossa mm. nopeutetulla menettelyllä markkinoille tulevien lääkkeiden arvioinnissa),
- lääkinnällisten laitteiden valvonnasta (valmistajien ohjaus, markkina- ja turvallisuusvalvonta)

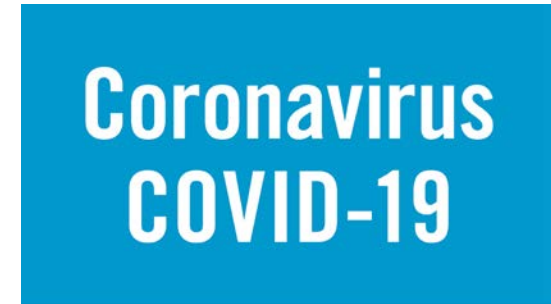
Koronapandemia 2020: Fimean viestintätoimia

- kriisiryhmän perustaminen, vastuut ja sijaisuudet
- nimetyt asiantuntijat vastaamaan mediakyselyihin
- viestintäpäivystys myös iltaisin ja viikonloppuisin
- koronasivusto sekä ulkoisille että sisäisille verkkosivuille, työryhmätila materiaaleille
- jatkuvasti päivittyvä UKK-palsta suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi
- tehostettu media- ja someseuranta
- kansalaiskyselyt - sähköposti
- twitter-kyselytunnit, webinaari
- henkilöstöinfo joka viikko
- viikoittaiset kokoukset hallinnonalojen viestijöiden kanssa: tilannekuva, ydinviestit, yhteystiedot, yhteiset viestintäkampanjat ja ilmoitukset mm. apteekkiasioinnista
- viestintäyhteistyö Euroopan lääkevalvontaverkostossa, mm. video, somekampanjat, EMAn tiedotteet.

Koronapandemia 2020: tehostettua viestintää

Keskeisiä viestejämme:

- Lääkkeitä ei pidä hamstrata! Lääkkeitä on saatavilla velvoitevarastointimme tukemana.
- Varo väärennetyjä lääkkeitä internetissä ja asioi vain laillisissa verkkoapteeekeissa.
- Fimea on sitoutunut koronavirusinfektion lääkehoito- ja rokotetutkimusten priorisoituun arviointiin.
- Lääkkeen ja laitteen teho, turvallisuus ja laatu tulee varmistaa myös kriisissä.

Lue lisää: Koronakevät opetti paljon varautumisen ja yhteistyön tärkeydestä, [Sic 3/2020](#)

Fimean saama julkisuus keväällä 2020 (helmi-kesäkuu)

- Fimea mainittiin noin 1500 journalistisen median osumassa ja yli 2400 some-osumassa.
- Fimean näkyvyys journalistisessa mediassa oli pääosin neutraalia.
- Fimean huomioarvo ja tavoittavuus kasvoi lähes 200 % edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Luotettavan lääketiedon merkitys korostuu kriisissä

Viranomais- ja mediaviestinnällä erilaisia haasteita

Media /(some)

- tiedontarve ja -tuotanto 24/7
- näkökulman valinta, yksilötaso
- yksinkertaistaminen sallittua
- mahdollisuus spekuloida ja toistaa huhuja, verkossa myös täydentää artikkeleita, oikaisut
- kamppailu lukijoista, olemassaolosta ja mainoseuroista - klikkiotsikot

Viranomaiset

- virka-aika, reagointinopeus
- kokonaisnäkemyks; väestötaso
- monimutkaisuus, eri viranomaisten näkökulmat ja vaikuttavat asiat otettava huomioon
- jo julkaistun tiedotteen täydentäminen hankalaa, keskeneräisten asioiden luottamuksellisuus
- legitimizeetti

Media- ja viranomaisviestinnän tehokeinot erilaisia

Media / (some)

- Tarina vetoaa tunteisiin ja kiinnostaa, mielikuvat
- Selkeys ja ymmärrettävyys, ”puhekieli”
- Henkilökohtaisuus, kokemukset, ”koskettavat selviytymistarinat”

Viranomaiset

- Tieteellisten tutkimusten ja tilastojen kiinnostavuus ja ymmärrettävyys
- Hallinto-/tiede-/ammattikielen käyttö
- Kasvottomuus, tilastot, ”tunteeton viranomainen”

Yhteisiä haasteita

Lukijoiden luottamuksen saavuttaminen ja sitouttaminen

- Jokainen voi ”uutisoida” ja tieto leviää nopeasti sosiaalisessa mediassa
- Vale- ja vihamediat, ”fake news”, informaatiovaikuttaminen
- Polarisaatio, ”kuplat”
- Tiedon pirstaloituminen, pienenevät yleisöt
- Nopean ja hitaan uutisoinnin eriytyminen
- Erottuminen ja tavoittaminen entistä haasteellisempaa
- Sisältöjä kehitetään yhä visuaalisempaan ja digitaalisempaan muotoon
- Toimittajiin ja sisällöntuottajiin kohdistuvat vaatimukset kasvavat: nopeus on tärkeintä?

Esimerkkejä koronakeväältä

Talouselämä
19.3.2020

Faronin toimitusjohtajan Markku Jalkasen mukaan lääkkeellä ei ole haittavaikutuksia.
VESA-MATTI VÄÄRÄ

Suomalainen lääke voi ehkä pelastaa koronaan sairastuneita kuolemalta ja sitä on jo varastossa koko Suomen tarpeeseen – Vain myyntilupa puuttuu

19.3.2020 14:50 [TERVEYDENHUOLTO](#) [LÄÄKETIETEEN ERIKOISALAT](#) [INFECTIOSAIRAUDET](#)

Lääke on kehitetty alunperin vakavaan äkilliseen hengitysvaikeusoireyhtymään.

🕒 Lukuaika noin 3 min

Suomalainen lääkevalmistaja *Faron Pharmaceuticals* on kehittänyt lääkkeen, jolla voi olla ratkaiseva merkitys koronaepidemian hoidossa. Faron on listattu Helsingin pörssin kasvuyhtiöiden First North -listalla.

fimea

Mtv uutiset 28.3.2020

Yli 2700 suomalaista vaatii myyntilupaa "tehohoitoa helpottavalle koronaviruslääkkeelle" – Fimea: Lääkeaineen tehoa ei ole todistettu

Koronaviruksesta huolestuneet suomalaiset vaativat myyntiluvan myöntämistä "tehohoitoa helpottavalle koronaviruslääkkeelle".

Fimean uutinen aiheesta:

- Myyntilupaa ei ole vielä haettu
- Lääkevalmiste vasta kehitysvaiheessa
- Tehoa ja turvallisuutta ei ole todistettu
- Kyseisellä lääkevalmisteella tehty tutkimus ei saavuttanut tavoitettaan eikä lääkevalmiste estänyt lumelääkettä paremmin akuutin hengitysvajausoireyhtymän aiheuttamia kuolemia, ja viimeisin tutkimus keskeytetty ennenaikaisesti.

Huhut ja spekulatiot leviävät nopeasti...

Sosiaalisessa mediassa kiersi maaliskuun puolivälissä huhu särkylääkkeiden loppumisesta apteekeissa.

-> Tuloksena hamstraus ja itseaiheutettu saatavuushäiriö.

”Lääkkeitä ei pidä hamstrata!”

- - Fimean tiedote 16.3.2020

Kotimaa | Koronavirus

Suomalaiset sortuivat viikonloppuna ”ylimitoitettuun” lääkehamstraukseen – Fimea ohjeistaa apteekkeja säännöstelemään kuume- ja kipulääkkeiden myyntiä

Suuria lääkevarastoja ei tule hankkia kotiin varmuuden vuoksi, sanoo Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea.

Fimea ohjeistaa apteekkeja myymään vain yhden pakkauksen itsehoitoon tarkoitetuista kipui- ja kuumeilääkkeistä asiakasta kohden. Kuva: HANNA MATIKAINEN / LEHTIKUVA

Elä-Alina Hiltamo HS

Julkaisu: 16.3. 10:10

LÄÄKEALAN turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean varoittaa suomalaisia lääkkeiden hamstrauksesta. Fimean mukaan tällä hetkellä tulisi tilata ja hankkia ainoastaan niitä lääkkeitä, joihin on nyt tarvetta.

Luetuimmat

- 1 Maatalous | HS** selvittelee Osa ”kokeneista avainhenkilöistä”, jotka olivat tulossa Ukrainasta maataloustöihin, ei ole ikinä käynyt Suomessa
- 2 HS Vantaa | Neljä** jänistä yllättäen kadun keuhkokuumeeseen Vantaalla – Pitkäkorvat kulkivat kuin Abbey Roadilla, kilistivät jonoissa suojatiellä pirkkin
- 3 Päivittyvä seuranta | THL:** Suomessa 45 uutta koronavirusinfektiota – Kuluttaja-asiamies: Nyt ei kannata ottaa vastaan Norvegiaan lentopisteitä
- 4 Lastensuojelu | Alla** yksityisriippuvuuden epäiltyä joutuneen pahoinpitelyyn ja epäinhimillisen kohtelun uhriksi Helsingissä – ”Erittäin murheellinen tapaus”, sanoo lastensuojelun johtaja
- 5 Asiantuntijat** ovat yksimielisiä: menestyvä ihminen yhdistää nyt ominaisuus, jota vielä pari vuotta sitten ei sovellettu laiskassa

... ja usein paisuvat levitessään

- Kohu jatkui: viikonloppuna Ranskan terveysministeri Olivier Véran julkaisi twiitin, jossa hän varoitti ibuprofeenin (Buranan) käytöstä koronavirusinfektiossa ja suositteli parasetamolia (Panadolia) kuumelääkkeeksi.
- Media uutisoi laajasti, mm.
IS 17.3.: "Voiko ibuprofeenia käyttää koronavirustaudissa? Suomalaisprofessori varoittaa kahdesta ongelmasta"
HS 18.3.: "Onko tulehduskipulääke ibuprofeeni vaaraksi koronaviruksesta sairastuneelle? Asiantuntijat kertovat, mitä lääkkeen vaikutuksista tiedetään"
- Fimean tiedote 18.3.2020:
"Tällä hetkellä ei ole olemassa vakuuttavaa tieteellistä näyttöä yhteydestä ibuprofeenin ja COVID-19 -infektion pahenemisen välillä eikä tällä perusteella voida suositella lopettamaan ibuprofeenin käyttöä."
- **Lääkkeiden riittävyttä ja lääkejakeluketjun toimivuutta jouduttiin varmistamaan sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä 19.3.2020**

Virheiden oikaisu hankalaa...

IS 13.8.2020

Merkittävä kotimainen maskituottaja ei ole pystynyt toimittamaan vielä yhtään maskia terveydenhuollolle

Kotimainen maskituotanto on lähtenyt yskähdellen käyntiin. Lifa Air, yksi merkittävimmistä toimijoista ei ole vielä saanut lupaa myydä kirurgisia suu- ja nenäsuojia terveydenhuoltoon.

JAA

KOMMENTOI

Fimea ei myönnä CE-merkintöjä lääkinnällisille laitteille (Fimean uutinen 14.8.2020)

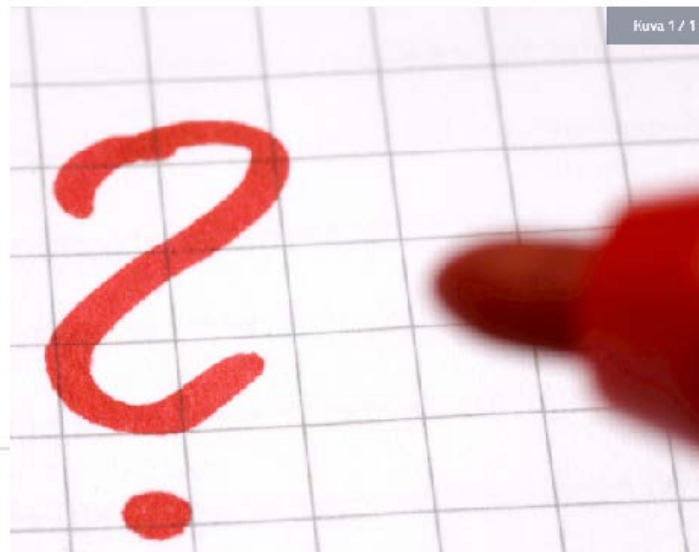
Lääkärilehti 17.8.2020

Fimea ei myönnä CE-merkintöjä lääkinnällisille laitteille

Fimea muistuttaa, että valmistajan on merkittävä tuotteet itse CE-merkinnällä.

Ulla Toikkanen

f t i n e

Twitter

Vilja Myller
@viljemyller

Lifa Air ei ole kuitenkaan vielä pystynyt toimittamaan yhtään kirurgista suu- ja nenäsuojaa terveydenhuollon tarpeisiin, koska Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea ei ole myöntänyt yrityksen tuottamille suojaimille CE-merkintää. 🏠

Merkittävä kotimainen maskituottaja ei ole pystynyt toimittamaan vielä yhtään... Kotimainen maskituotanto on lähtenyt yskähdellen käyntiin. Lifa Air, yksi merkittävimmistä toimijoista ei ole vielä saanut lupaa myydä kirurgisia suu- ja...
is.fi

10.45 ap. · 13. elok. 2020 · Twitter for iPhone

7 uudeleentwiittausta 41 tykkäystä

fimea

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus
Viestintä / Minna Takaloeskola
30.10.2020

...somessa jopa mahdotonta?

Suomea ei kiinnosta Favipiravirin hankinta, vai mitä
[@valtioneuvosto](#) [@STM_Uutiset](#)!? 😞

Lisäksi ei myöskään kiinnosta [@Fimea](#) tai [@THLorg](#)
mitenkään edistää [#Covid19](#)-roketeasiaa, vaan
pakotatte meidät (riskiryhmät) elämäään [#SARSCoV2](#)-
virus -karanteenissa vielä 2021 vuoden loppuun?

yucca

@experimancer

Hankitteko [@KristaKiuru](#) [@Fimea](#) [@STM_Uutiset](#)
[@THLorg](#) meille (myös 1.5 M riskiryhmäläistä) suojan
[#SARSCoV2](#)-virustartuntaa ja turvan [#Covid19](#)-tautia
vastaan syksy/2020 alkaen jolloin [@AstraZeneca](#)
toimivaa rokotetta saa vai joudummeko odottamaan
[@sanofi](#)+[@gsk](#)-rokotetta 2021 loppuun?

Katja Luukkanen @LuukkanenKatja · 22. kesäk.

Oxford-AZ rokote on vielä saatavilla kiitos EUn neuvotteleman
sopimuksen. Hinta edullinen 2.5e/rokote. EU maille saatavana vielä 53 miljoonaa
rokotetta alkuperäisestä 400 miljoonan rokotteen kiintiöstä. Ei tarvitse kuin
tilata AZItä. Jokainen maa tilaa itse. Vielä ehtisi Suomi tilata

9.27 ap. · 25. kesäk. 2020 · [Twitter for Android](#)

15 uudelleentwiittausta ja kommenttia 31 Tykkäykset

Katja Luukkanen

@LuukkanenKatja

Oxford-AZ rokotteen ostaminen apteekista Suomessa:
Sen mitä apteekkeissa saa myydä, määrää Fimea. Eli
Fimea päättää. Jos ei Fimea anna tuotteelle myyntilupaa,
sitä ei pysty apteekista ostamaan. Fimea ei työskentele
yksin, vaan kiinteässä yhteistyössä THLn ja STMn
kanssa.

3.42 ip. · 19. kesäk. 2020 · [Twitter Web App](#)

9 uudelleentwiittausta ja kommenttia 33 Tykkäykset

Verkossa kaupitellaan kaikenlaista...

Koronaan auttoi verkkokauppioiden mukaan ainakin:

- hopeavesi
- orgeonöljy
- c-vitamiini
- sinkki
- valkosipuli
- vetyperoksidi
- UV-valo
- mielenhallinta ja empatia.

...valvonta ulottuu vain osaan

Tavoite ei ole haitata kansalaisten ja yritysten toimintaa, vaan varmistaa turvallisuus.

Verkkokauppa myi kuluttajille koronatestiä kotikäyttöön - Suomalainen viranomainen kieltää sen myynnin 20 000 euron sakon uhalla

30.4.2020 15:34 | päivitetty 30.4.2020 15:34

[TUOTEKEHITYS](#)

[KORONAVIRUS](#)

[TEKNOLOGIA](#)

Ammattilaisille tarkoitettujen testien kotikäyttö johtaa epäluotettaviin tuloksiin ja kansanterveysriskeihin.

Ei toimi. Ammattikäyttöön tarkoitettut testit eivät sovellu kotiin. WOLFGANG PILGER

🕒 Luku-aika noin 2 min

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea kieltää Testerit.fi/Global Network Oy:tä myymästä, markkinoimasta ja jakelemasta koronavirustestiä nimeltä "2019-nCoV IgG/IgM Rapid Test Cassette Single use kit".

Miten luotettavaa lääketietoa saa esiin?

Terveydenlukutaito

= ihmisen kykyä etsiä, ymmärtää ja käyttää tietoa terveyteen ja terveydenhuoltoon liittyen.

Terveydenlukutaito liittyy keskeisesti Lääkepolitiikka 2020 –julkaisussa nimettyihin tavoitteisiin siitä, että

- a) potilas sitoutuu paremmin hoitoonsa sekä
- b) kuluttajat ja potilaat osaavat itse entistä paremmin arvioida saamansa tiedon laatua.**

KATSE-tarkistuslista

KIRJOITTAJA: Kuka on tekstin kirjoittaja? Onko hän asiantuntija alallaan?

AJANKOHTAISUUS: Onko tieto ajankohtaista?

TARKOITUS: Mikä on kirjoituksen tarkoitus?

Onko kyseessä esimerkiksi mainos tai mielipidekirjoitus vai pyritäänkö objektiiviseen tiedonvälitykseen?

SPONSOROINTI: Kuka rahoittaa sivustoa?

Sponsorointi voi vaikuttaa valittuun näkökulmaan.

EVIDENSSI: Onko tiedon yhteydessä kerrottu, mihin se perustuu?

Voiko viitteet jäljittää helposti?

Keinoja saada viesti läpi

- keskittyminen ydinviestiin
- esimerkit, vertaukset, asioiden suhteuttaminen
- perustelut
- toisto
- yksinkertaistaminen
- ammattitermien välttäminen
- visualisointi
- vuorovaikutus, somekeskustelun seuranta
- luotettavien tietolähteiden markkinointi ja ohjaaminen niihin
- Hakukoneoptimointi

Mitä muuta? Vinkkejä?

Esimerkki: Fimean Lääkeväärennös-kampanja 2018

- Valtakunnallinen kampanjointi Youtube-Instream, kohderyhmänä 20-45 –vuotiaat (12.-18.10.2018).
- Kampanjan näkyvyys oli hyvä: videot näkyivät reilun viikon aikana yhteensä lähes 200 000 kertaa ja niitä katsottiin kokonaan lähes 67 000 kertaa

- Videoiden katseluprosentti oli erinomainen, lähes 35 %.
- Videot [Fimean Youtube-kanavalla](#).
- Kampanja näkyi myös Helsingin ja Kuopion liikennevälineissä ns. iltapäivän ja illan kiiretuntien aikana.

Presidentti Niinistö:

”Sananvapaus ja lehdistönvapaus ovat ensiarvoisen tärkeitä. Mutta vähintään yhtä tärkeää on ilmaisunvapauteen kuuluva vastuu. Se kulkee käsi kädessä rehellisyyden ja totuuden kanssa.”

”Jos tiedolla on merkitystä vain sen palvellessa omaa agenda, syntyy tilaa puolitotuuksille, valheillekin.”

”...tulee olla tarjolla mahdollisimman tarkkaa ja oikeaa tietoa mielipiteen muodostamisen perustaksi.”

– Tasavallan presidentti Sauli Niinistön puhe Uutisia, tiedonvälitystä ja informaationsotia - mediaseminaarissa 15.10.2020

Kiitos!